Van Heerde-no. 12 ***oboe in c[1], in ebony (no ivory rings) with brass keys***

Collection: Muziekinstrumentenmuseum, Brussel/Brussels - Belgium;
Inventory number: 177;
History: ex-collection Snoeck (see § 1.5.3);
Recorded in Young 1993 as *oboe No. 1;*
Literature: Mahillon 1893/1922, Vol. 1, p. 234-236.

---

concise English description

Oboe in ebony, designed without ivory or silver rings, and with brass keys. The instrument is damaged: a big part of the wall of the flare of the bell is broken out (and not repaired), and the cracked socket bulge of the middle joint is replaced by a new wooden ring, which is cracked again. The instrument is in several details (turned profiles, stamp, bore) different from the other oboe by the same maker (or his son?), Van Heerde-no. 13, and is made more in the style of the oboes of Haka and Rijkel. The stamps: VAN HEERDE in a strongly curved arch, with a small crown above.
More about this instrument in chapter 9 (§ 9.11.8).

Nederlandse beschrijving

Dit is - voor zover bekend - een van de slechts twee hobo's met het stempel van Van Heerde. Het andere bevindt zich in het Musik Museet in Stockholm. De hobo in Brussel is gemaakt van ebbenhout, zonder ivoren ringen en met messing kleppen. Twee ernstige beschadigingen vallen in het oog: een stuk van de bekerwand is uitgebroken, de beker was op verschillende plekken gescheurd en is deels verlijmd. Verder is de tapholtewelving van het middendeel gerepareerd: de oude welving is in haar geheel weggedraaid, waarna een nieuwe houten ring is bevestigd. Echter, deze zat zo ruim, dat de holte tussen het oude hout en de nieuwe ring is opgevuld met een dunnen houten ring. Deze is weer gebroken, en deels verdwenen, zodat nu nog drie losse stukjes hout over zijn. Dat betekent dat de nieuwe tapholtering heel los zit. Het draaiwerk van de nieuwe ring is niet al te best; de hele reparatie is waarschijnlijk uitgevoerd om twee lange zijdelingse scheuren in het middendeel te kunnen stabiliseren.
Andere beschadigingen: de kelkring (bovenaan het bovendeel) is iets uitgebroken, bij de groeven voor de kleppen is het hout plaatselijk wat weggestoken en bijgeschuurd, zodat de bovenste klepring niet meer geheel rond is.
De stempels: VAN HEERDE, zonder wimpelband, in een sterk gekromde boog, vooral goed te zien op de beker. Boven de naam een klein kroontje. Zoals altijd bij de Van Heerde-stempels ontbreken de initialen, zodat onbekend is wie van de drie generaties van deze familie deze hobo gebouwd heeft. De kromming van het naamstempel is sterker dan bij andere Van Heerde-stempels, met name wat betreft het beker-stempel. De kromming van het stempel op de andere twee delen lijkt me minder sterk, en wel zodanig dat de vraag gesteld kan worden of hier het zelfde stempelijzer gebruikt is. De stempels zijn overigens redelijk, maar niet zeer scherp leesbaar. Dit komt gedeeltelijk doordat het oppervlak van het hout hier en daar wat vuil is.
Wat betreft het ontwerp van de hobo: een aantal zaken vallen op. In de eerste plaats vinden we een aantal typisch Hollandse kenmerken, zoals de slanke uitvoering van het bovendeel, en de wijd uitlopende beker. De boring van het bovendeel is met 6.3 mm op het smalste punt vrij wijd. Het derde en vierde vingergat zijn beide dubbelgeboord en voorzien van het gebruikelijke 'vingerkommetje'. De bovenste klepring (met de drie klepgleuven) is vlak gedraaid, de onderste rond (zonder schrijflijntje middenop). Vlakboven de onderste klepring is een tussenringetje gedraaid, een detail dat we ook zien op hobo's van Haka, Rijkel, en Beukers (en op enkele hobo's van Steenbergen). Vooralsnog heb ik de indruk dat het hier om een vroeg kenmerk handelt.
Wat betreft het ontwerp en de afwerking van het draaiwerk kan het volgende worden opgemerkt: het bovendeel heeft een vrij weinig expressief gedraaide kelk en vaas, met kleinste details die niet overal even scherp zijn. Het profiel van het draaiwerk mist iets van de expressiviteit van bijv. de hobo's van Haka. Daarentegen is het draaiwerk van het middendeel en de beker juist opvallend geprofileerd, met wat grotere contrasten tussen dunnere en dikkere elementen, waarbij de kleinste richeltjes duidelijk en scherp zijn geprofileerd (het draaiwerk van de tapholtewelving van het middendeel is bij deze beoordeling buiten beschouwing gelaten). Al met al vind lijkt bij deze hobo het draaiwerk van het bovenste

gedeelte van het bovendeel (kelk en vaas) wat af te wijken van dat van de andere delen. Dit geeft het instrument iets onevenwichtigs.
Het bovendeel heeft (van onderen naar boven gezien) een regelmatig parabolisch versmallende boring; de smalste diameter is met 6.3 mm iets aan de wijde kant. De stiftboring verloopt niet bijzonder steil en gaat min of meer gelijkmatig over in de doorsteek, zonder een abrupte overgang. Het middendeel versmalt helemaal onderin (bij de taprand) over een korte lengte (van 10 mm) van 17 naar 16 mm, om daarna tot aan de es-gaten nauwelijks smaller te worden; vandaar echter versmalt de boring weer sterker en vrij regelmatig conisch tot aan de tapholte (smalste diameter: 12.0 mm). De bekeropening is met max. 47.7 mm vrij wijd, de bekerrichel is iets bol gedraaid met een knikje naar de binnenwelving (een en ander is goed te bekijken vanwege het uitgebroken stuk hout uit de bekerrand). De boring versmalt daarna volgens het gebruikelijk patroon, waarbij echter het smalste punt (18.7 mm) op ca. 20 mm vanaf de stootrand van de tapholte ligt, waarna een korte verwijding volgt tot 19.0 mm bij die stootrand. De vingergaten zijn alle recht (dus niet onder een hoek) geboord, en zijn (met name op het middendeel) duidelijk, maar niet sterk ondersneden.
De kleppen zijn niet van zilver gemaakt, wat te verwachten was op een ebbenhouten hobo, maar van messing. De vormgeving is traditioneel, met wat 'hakige' zijarmpjes van de klepvleugels. Het linker es-gat is dichtgestopt met was; op de plekken waar de klepasjes in of uit het hout komen is het hout plaatselijk iets beschadigd. De vlakjes voor de beide es-klepdeksels zijn fraai uitgestoken; de vlakjes lopen niet geheel door tot de bovenste klepring. Het rechter es-gat is met ca. 4.2 mm aan de kleine kant, wat karakteristiek is voor de meeste Hollandse barok-hobo's.

Measurements (by Jan Bouterse, not published before)

upper joint (I): SL 211; tenon: L 22.0; Øext-max at lower shoulder: 19.6;

finger-holes (L from lower shoulder to centre of hole; ØWxL; Øextmax):
hole 1- 70.7; 3.0 x 2.7; 17.9
hole 2- 38.5; 3.4 x 3.5; 18.5
hole 3l- 6.4; 2.8 x 2.6; 19.3
hole 3r- 6.1; 2.8 x 2.6; 19.3

bore (Ø, Lmax, from lower end):
10.7- 0 10.6- 6 10.2- 39 9.8- 63 9.4- 84
9.0- 103 8.6- 128 8.2- 137 7.8- 150 7.4- 161
7.0- 172 6.6- 181 6.3- 189/ - >
counter bore, from upper end:
8.7- 0 8.0- 14 7.6- 20 7.0- 25 6.6- 31
6.4- 34/ - >

middle joint (II):
SL 210.0/210.5; socket: L 22.0; Ø 17.6; tenon: L 27.5, Ø 22.8;

finger-holes (L from upper end to centre of hole, ØWxL; Øextmax):
hole 4l- 49.6; 3.3 x 3.5; 20.6
hole 4r- 49.9; 3.4 x 3.4; 20.6
hole 5- 80.6; 4.6 x 4.7; 22.5
hole 6- 114.1; 4.5 x 4.6; 23.7
L from lower end:
d#-hole-r- 49.9; ca.4.2; 26.1
c-hole- 19.4; ca. 7.5 26.9

bore (Ø, Lmax, from lower end):
17.0- 0 16.4- 5 16.2- 12 16.0- 45 15.8- 80
15.4- 86 15.0- 93 14.6- 122 14.2- 135 14.0- 152

13.6- 170 13.2- 184 12.8- 196 12.4/12.2- 208 12.0- ->

bell (III): L 147.6; socket: Lmax 27.3, Ømax 25.7;

tuning holes at L 55.2 and 55.9 from upper end; Ø of tuning holes not measured;

bore (Ø, Lmax from lower end):
47.3 x 47.5 - 0 ca. 52 - ca. 7
52- 7 40- 25 30- 38 26- 49
21.0- 67 20.0- 74 19.0- 92 18.8- 100
18.7- ->
L from upper end: 19.0- 30 18.8- 32 18.7- ->

---

no pitch measurements

---

photos

Ka35 - oboe, separate parts
Qr11 - oboe, separate parts
Qr12 - upper joint
Qr13 - middle joint
Qr14 - bell
Qr15 - finger-holes upper and middle joint
Qr16 - socket balusters of lower joint and bell
Qr17 - c-key
Qr18 - right d#-key
Qr19 - stamp on bell
Qr20 - stamp on bell
Qr21 - upper joint, baluster and finial
Qr22 - bell, damaged wall of flare
Qr23 - bell, lower rim

V. Heerde — Instrumenten-museum — 5-10-1995
barok-hobo — Brussel — nr. 177 — Jan Boutersk

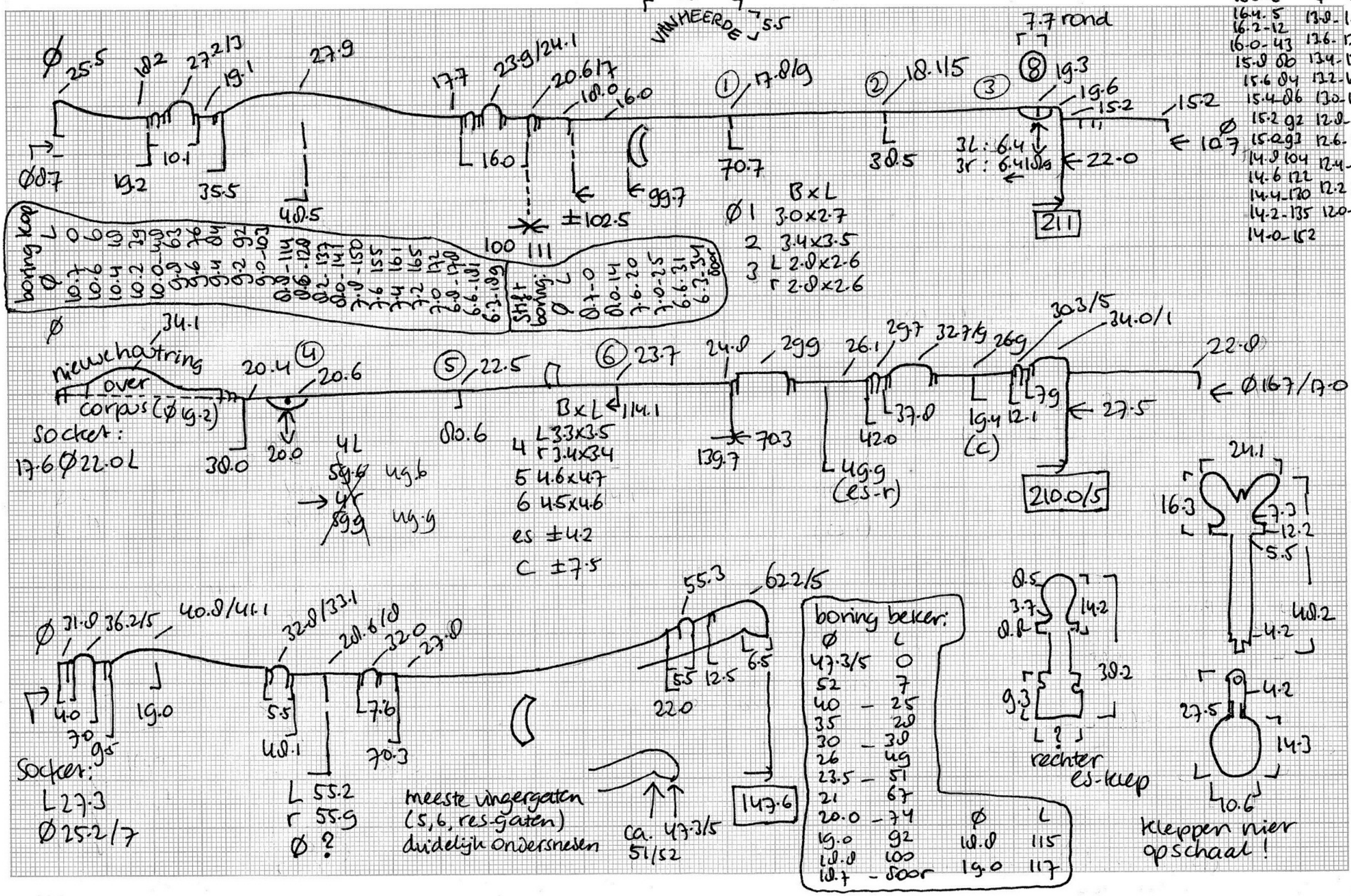

boring midden deel

Ø	L	Ø	L
17.0-0			
16.9.2			
16.4.5		13.8	161
16.2-12			
16.0-43		13.6	170
15.8 80		13.4	178
15.6 84		13.2	184
15.4 86		13.0	186
15.2 92		12.8	196
15.0 93		12.6	200
14.8 104		12.4	208
14.6 122		12.2	208
14.4 130		12.2	208
14.2 135		12.0	soor
14.0 152			